

Novi izzivi pri učenju in poučevanju slepih in slabovidnih otrok

PRILOGA K GRADIVU PREDSTAVITVE – dr. Stanislav Košir

1. Nekaj pojmov iz sveta slabovidnosti in slepote

- Albinizem prirojena okvara vida, pomanjkanje kožnega pigmenta, povezano s slabovidnostjo, otroku se na svetlobi močno blešči, zato ima zatemnjena očala
- glavkom (zelena mrena) povečan intraokularni pritisk v očesu, ki uničuje očesne krvne žilice in lahko povzroči odstop mrežnice in s tem slepoto, zdravi se z lasersko operacijo
- Afakija stanje po katarakti (po odstranitvi očesne leče), oko brez očesne leče, slaba akomodacija očesa
- Strabizem škiljenje, očesi ne gledata v isto smer, otrok očesa, s katerim škili, ne uporablja, zato se lahko zgodi, da oslepi, zdravnik pa otroku pokrije zdravo oko, tako, da otrok mora uporabljati tistega s katerim
- Katarakta skaljena očesna leča, oko čim prej operirati
- hipermetropija daljnovidnost, posledica prekratkega zrkla, bližinski vid je zamegljen, zabrisan, ker se svetlobni žarki sekajo za zrkлом, na daleč zazna jasno sliko, napako popravimo z očali, ki imajo konveksne leče
- Miopija kratkovidnost, oko je predolgo, svetlobni žarki se združijo pred rumeno pego, otrok potrebuje korelacijska očala, bližinski vid je zelo dober, težave so pri gledanju na daleč
- Nistagmus tresenje očesnih zrkel, atrofija vidnega živca, vnetja posameznih očesnih struktur, gibi potekajo v vodoravni, navpični ali krožni smeri, ovirano je fiksiranje predmeta, več časa za opazovanje (da umiri oči)
- Astigmatizem nepravilna lomnost svetlobnih žarkov skozi roženico, mrežnica ni prav ukrivljena, slika na mrežnici je zato nejasna, zato otrok potrebuje očala z ustreznimi cilindričnimi stekli

2. V analizi skupine slepih in otrok z motnjo v duševnem razvoju v primerjavi samo s slepimi so dobili naslednje rezultate.

- Najprej se je otrok zavedal obstoja predmeta,
- sledilo je zavestno potiskanje, dotikanje predmeta,
- potem prijemanje izpuščanje predmeta, držanje predmeta.
- sledilo je naključno ponavljanje aktivnosti ob tem je najprej kazal začudenje presenečenje; nato je zavestno ponavljal in ob tem kazal veselje, nasmeh, z govorom je spremljal aktivnost, dokler ni aktivnosti ponavljal z namenom, ciljem ponovitve auditivne ali taktilne izkušnje.
- začel se je ukvarjati s predmetom na točno določen način. Recimo zelo so bili zaposleni s taktilnim raziskovanjem tako da jih zvok ob tem ni zanimal, ali jih je zanimal samo zvočni rezultat in so raziskovali zvok ki so ga pridobili s počasnim hitrim močnim šibkim gibom. Tako so začeli z integracijo auditivnih in kinestetskih občutkov.
- naslednja stopnja je vključevala pazljivo poslušanje in kinestetsko taktilno iskanje predmeta. Predstavlja integracijo občutkov.
- otrok je raziskoval nek predmet med tem pa se je za trenutek posvetil drugemu predmetu. Tako je večkrat preskočil. Očitno je primerjal kinestetske, taktilne auditivne senzacije ob različnih predmetih. Hitro se je dotikal ali prijemal različne predmete, primerjal lego. Iskanje v določeni smeri je bilo zelo natančno.
- Otroci so sestavljali »verige« zaporednih aktivnosti. Ponavljajoče aktivnosti iz dveh, treh štirih predmetov v stalnem zaporedju. Pri tem so vztrajali običajno 1-2 minuti. Če pa jih je dejavnost res pritegnila je trajala 15-18 minut.
- Razvoj prostorskih odnosov se lahko pri slepih začne že zelo zgodaj v starosti 2-3 mesecev. Zato bi bilo zelo dobro dojenčka že v prvih tednih življenja dnevno za 10-15 minut položiti v majhen prostor. Tako lahko sega za predmeti in spozna določena dejstva o okolju. S tem preprečimo motorično pasivnost otroka, ki ni videl smisla določenih gibov in jih zato ni

izvajal. V povezavi s kinestetskim razvojem tudi slep preizkusi določene gibalne vzorce ki jih uporablja pri različnih predmetih. Izvaja jih zaporedoma. Otrok mora imeti možnost preizkušanja v ne spreminjajočem okolju. V katerem vadi ne da bi na aktivnost vplivala še kakšna druga oseba. Tako pridobi spretnost in sposobnost aktivnosti. To je osnova za vsako nadaljnjo interakcijo.

3. Pripomočki

- Primerno opremljen kabinet za orientacijo in mobilnost:
- bela palica (navadna, zložljiva, teleskopska,...),
- ultrazvočna palica,
- ultrazvočna očala,
- zvočni semaforji,
- zvočni sistemi za prepoznavanje postajališč mestnega prometa,
- sistemi talnih oznak (tipni in barvno kontrastni),
- učni poligoni,
- pes vodnik za slepe,
- reliefni ali povečani načrti poti, mesta,...
- folije za pozitivno risanje,
- makete, modeli za slepe,
- različni kasetofoni,
- magnetofoni,
- diktafoni,
- CD playerji,
- Walkmani.

Pripomočki za slepe v vsakdanjem življenju:

- indikator tekočine,
- indikator svetlobe,
- barvni tester,
- distančnik za rezanje kruha, salame,
- osebne tehtnice (govoreče ali s tipno skalo),
- kuhinjske tehtnice,
- timer za nastavitev časa,
- osebni termometer,
- barometer,
- higrometer,
- kalkulator (zvočni, žepni, namizni,...),
- govoreče ure (ročne, budilke, stenske,...),
- braillove ure,
- kompas,
- metri,
- natiči za ključe,
- merilec denarja,
- šablone za podpisovanje,
- žoge,
- tandem kolesa,...